

A hajlékony falú csomagolások és a SUP irányelv

Nagy Miklós

Dr. Madai Gyula egy tavaly megjelent cikkében így ír a hajlékony falú csomagolásokról: „A megelőzés, illetve a csökkenés a hajlékony falú csomagolások kvintesszenciája: az élelmiszerek 47%-ának csomagolásához a csomagolóanyagok tömegének csupán 13%-ára van szükség... Ez példátlan forráshatékonyságról tanúskodik. Ha nem létezne, és merev falú csomagolással helyettesítenénk, a hulladék mennyisége 44%-kal, a globális felmelegedési potenciál pedig 33%-kal növekedne. A jelenlegi szabályozás ezt a kreditet sajnálatosan nem adja meg a hajlékony falú csomagolások, a FLEXPACK számára, sokkal inkább csak a bűnöst, a szemetélessért felelőst látja benne.”

Az egyes műanyag termékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló, „SUP” irányelv tizenegy termékkört szabályoz, ezek egyikét jelentik a hajlékony falú csomagolások. A SUP irányelv és annak vonatkozó rendelkezéseit a hazai jogrendszerben megjelenítő 301/2021. és a 349/2021. kormányrendeletek a kiterjesztett gyártói felelősség rendszere és a figyelemfelkeltő, szemléletformáló intézkedések alkalmazását írják elő a termékkör számára. A jogszabály értelmezését az Európai Bizottság iránymutatása („Guide”) is segíti.

TERMÉKMEGHATÁROZÁSOK

Az élelmiszerek hajlékony falú csomagolási formája népszerűségét a viszonylag kedvező árának és egyszerű előállításának köszönheti. Habár a hajlékony jelző a csomagolóanyag jellemzőire utal, a csomagolástechnológia rendkívül rugalmas, a termék támasztotta követelményekhez a legmegfelelőbb csomagolóanyag mérnöki úton hozzáilleszthető, a csomagolásforma és -technológia megváltoztatásának szükségessége nélkül.

A SUP irányelv a csomagolásformát nem definiálja, csupán jellemzi, így a flexibilis anyagból készült csomagolások olyan élelmiszerek befogadására szolgálnak, amelyeket a csomagolásból kész-ételként történő azonnali fogyasztásra szánnak.

A behatárolást, azaz a jogszabály alá tartozást csomagolásspecifikus és élelmiszer (termék)-specifikus kritériumok alapján lehet meghatározni.

CSOMAGOLÁSSPECIFIKUS KRITÉRIUMOK

A hajlékony falú csomagolóanyagból készülő csomagolás jellemzője, hogy nem alaktartó és a csomagolás töltöttsége (vagy töltetlensége) azonnal felismerhető. A csomagolt élelmiszer a vásárlást követően akár azonnal és közvetlenül a csomagolásból fogyasztható, ezt segíti még a könnyű nyithatóság is. A csomagolás tartalmazhat étkezést segítő eszközöket, például kés, villa, kanál, vagy szőszokat, de nem szükségszerűen.

Könnyítheti az értelmezést a csomagolásformák szakmai kategorizálása is, amely a megjelenési formán alapul. Sokféle megkülönböztetés ismert, így létezik a párna- (pillow bag), a lapos- (pouch), az oldalredős (gusseted bag), az álló- (stand-up/spout pouch), a négy oldalán hegesztett, a négy oldalon és hátoldalán is hegesztett és a klipszelt tasak.

ÉLELMISZER-SPECIFIKUS KRITÉRIUMOK

Meghatározó a csomagolt élelmiszer jellege, azaz minden további előkészítés nélkül azonnali fogyasztásra alkalmas kell legyen, és nem igényel forralást, sütést, grillezést, főzést, mikrohullámú sütést, piritást, melegítést vagy fagyasztást (ilyenek jellemzően pl. az édességek, a (sós)magyórófélék, a csokoládészeletek, a csipszek).

Nincs szükség fűszerek vagy szőszok (kivéve, ha azokat az élelmiszerral együtt kínálják), illetve az élelmiszer fogyasztása előtt hideg víz vagy forró víz, vagy más folyadék hozzáadására, beleértve a tejet is.

Az élelmiszerek mosása, hámozása vagy darabolása nem tekinthető előkészítésnek, ezért ezek az irányelv hatálya alá tartozás alól nem mentesítenek. Az irányelvben nincs meghatározva sem a csomagolás adagnagysága (térfogat, űrtartalom vagy töltőtömeg), sem a jellemző befoglaló mérete, így a „Guide” ajánlásként a 3 literes űrtartalmat „említi”, ami az itales palackokra került határértékként meghatározásra.

Irányadóként tehát leginkább a termékjellemzők szolgálnak.

ÉRTELMEZÉSSEGÍTŐ PÉLDÁK

A segítő példákat táblázatos formában foglaltuk össze, az értékelés szempontok feltüntetésével, illetve magyarázattal kiegészítve.

Csomagoláspecifikus kritériumok	✓
Műanyagból készült	✓
Hajlékony falú anyagból készült	✓
Egyszer használatos	✓
Termékspecifikus kritériumok	✓
A zacskóból vagy csomagolásból készételként történő azonnali fogyasztásra szánták, NINCS további előkészítés	✓

Termékkép	A csomagolás leírása
	Azonnali fogyasztásra szánt élelmiszereket tartalmazó zacskó vagy csomagolás (pl. keksz, dió/mogyoró, csipsz, pattogatott kukorica, édesség, csokoládé, pékáru, fagyasztott áru), egységenként értékesítve
	Azonnali fogyasztásra szánt élelmiszert tartalmazó zacskó vagy csomagolás, a csomagból vagy csomagolóanyagból fogyasztva, további előkészítés nélkül (pl. csipsz, édesség, csokoládé, pékáru, fagyasztott áru) egy vagy több egységben (azaz multipack formában) értékesítve
	Zacskó, amely több adagot tartalmaz, a csomagból azonnali fogyasztásra alkalmas, és nincsenek külön csomagolva (pl. pékáruk, kekszek, édességek, rágógumi, csipszek)
	Szendvicssomagolás
	Mártást tartalmazó csomag

Csomagolásspecifikus kritériumok	✓
Műanyagból készült	✓
Hajlékony falú anyagból készült	✓
Egyszer használatos	✓
Termékspecifikus kritériumok	✓
A zacskóból vagy csomagolásból készételként történő azonnali fogyasztásra szánták, NINCS további előkészítés	✗

Termékkép	A csomagolás leírása	Megfelelés az irányelv előírásainak
	A tasak száraz reggeli gabonapelyheket tartalmaz	Az élelmiszert nem közvetlenül a csomagolásból fogyasztják, a tejet általában fogyasztás előtt és a csomagoláson kívül adják hozzá
	A csomagolás száraztészta-t tartalmaz, amely további előkészítést igényel	Az élelmiszer továbbfeldolgozás nélkül jellemzően nem fogyasztható

Az értelmezési segítségből is jól érzékelhető, hogy a jogszabály hatálya alá tartozást a csomagoló, a csomagolt termék gyártója tudja csak meghatározni.

A VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A SUP irányelv, illetve a 349/2021. kormányrendelet két intézkedésformát rendelt a hajlékony falú csomagolásokhoz.

EPR rendszer

Magyarországon a jogalkotó a környezetvédelmi termékdíjas szabályozást EPR rendszernek tekinti, így az EU előírásoknak 2023. 01. 05-ig kell megfelelni. A hazai EPR rendszer azonban átalakítás alatt van, így várhatóan az új szisztéma kitér a SUP csomagolásra, illetve az ökomoduláció elvét is követnie kell. Utóbbi azt jelenti, hogy a környezeti (fenntarthatósági) szempontból előnyösebb megoldás kedvezőbb megítélést élvezhet. Ezért nem elég a termék helyes besorolása, a fenntarthatóság szempontjából előnyösebb anyaghasználatra is törekedni kell.

Figyelemfelkeltés, szemléletformálás

Részletszabályokat illetően egyelőre a *Hulladéktörvény* nyújt információt, így a gyártó

- ♦ közérthető módon kell tájékoztassa a fogyasztóit a termék és csomagolása hulladékgazdálkodási szempontból lényeges tulajdonságairól, a termék és csomagolásának újrahasználatosságáról, elhasználódása vagy hulladékká válása esetén annak feldolgozhatóságáról, valamint további kezelésének lehetőségeiről;
- ♦ a terméken vagy annak csomagolásán, illetve a csomagolószeren jól látható és közérthető módon jelöli a termék és a csomagolásként felhasznált csomagolószer hulladékszegény, tartós vagy újrafelhasználható jellegét, hulladékgazdálkodási szempontból lényeges anyagösszetételét, betét- vagy letéti díjas forgalmazását.

Ez a tájékoztatási kötelezettség 2021. július 9. óta hatályos!

A tájékoztatás tartalmára vonatkozó ajánlás még nem áll a kötelezettek rendelkezésére.

Kevesebb, mint másfél év van a rendelkezések teljes körű hatálybalépéséig, érdemes mielőbb felkészülni.